OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

LAUSUNTO

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuojayksikkö
LsN Liisa Leppävirta

18.9.2024

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain 3 ja 21 §:n sekä kaupparekisterilain 20 §:n muuttamisesta (HE 81/2024 vp)

Talousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain 3 ja 21 §:n sekä kaupparekisterilain 20 §:n muuttamisesta (HE 81/2024 vp). Esitys liittyy direktiivin täytäntöönpanoon.

Oikeusministeriö on antanut hallituksen esitysluonnoksesta lausunnon sen valmisteluvaiheessa. Lausunnossaan oikeusministeriö kiinnitti huomiota liiketoimintakiellon luonnehdintaan esityksessä, henkilötietojen suojaan ja tietojenluovutusta koskevien säännösten muotoiluihin. Oikeusministeriöllä on ollut mahdollisuus kommentoida esitysluonnosta myös sen jatkovalmistelussa.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Oikeusministeriön näkökulmasta keskeisin jatkovalmistelussa arvioitu sisällöllinen kysymys liittyy liiketoimintakiellon luonnehdintaan hallituksen esityksessä. Hallituksen esityksessä on otettu lähtökohdaksi liiketoimintakieltoa koskeva osin aiempiin esitöihin (esim. HE 2/2020 vp, HE 269/2016 vp ja HE 29/1985 vp) ja oikeuskäytäntöön (KKO 2004:131 ja KKO 1998:43) perustunut luonnehdinta liiketoimintakiellon luonteesta turvaamistoimenpiteenä (esim. s. 37-39). Esityksessä tuodaan kuitenkin esiin, että korkein oikeus on sittemmin arvioinut liiketoimintakiellon luonnetta suhteessa perustuslain 105 §:ssä säädettyyn armahdukseen ja katsonut, että rikoksen perusteella määrätty liiketoimintakielto on sellainen muu rikosoikeudellinen seuraamus, josta perustuslain 105 §:n 1 momentin nojalla voidaan armahtaa (KKO 2022:78).

Oikeusministeriö katsoi valmisteluvaiheen lausunnossaan, että liiketoimintakiellon edellä mainitulla oikeudellisella luonnehdinnalla voi olla heijastusvaikutuksia erityisesti arvioon siitä, onko liiketoimintakiellon määräämistä koskeva tieto luonteeltaan valtiosääntöisesti arkaluonteinen henkilötieto. Oikeusministeriö katsoo, että liiketoimintakieltoa on luonnehdittu asianmukaisesti hallituksen esityksessä ja korkeimman oikeuden oikeuskäytännön heijastusvaikutukset esitykseen on arvioitu asianmukaisesti henkilötietojen suojan kannalta. Oikeusministeriön lausuntovaiheessa ja jatkovalmistelussa esittämät huomiot on asiamukaisesti otettu huomioon esityksessä, eikä oikeusministeriöllä näin ollen ole enemmälti lausuttavaa asiassa.